

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 161/2016-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vedenú pod sp. zn. Rvp 14926/2015, a sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], vedenú pod sp. zn. Rvp 14927/2015, zastúpených Advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., Radlinského 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Daniel Futej, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 536/2015 z 13. augusta 2015 a sp. zn. 3 Cdo 238/2014 z 13. augusta 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti [REDACTED] (sp. zn. Rvp 14926/2015) a [REDACTED] (sp. zn. Rvp 14927/2015) s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. 14926/2015.

2. Sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 12. novembra 2015 doručené sťažnosti [REDACTED], [REDACTED] (sp. zn. Rvp 14926/2015, ďalej len „sťažovateľka“) a [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] (sp. zn. Rvp 14927/2015, ďalej len „sťažovateľ“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 536/2015 z 13. augusta 2015 a sp. zn. 3 Cdo 238/2014 z 13. augusta 2015 (spolu ďalej len „napadnuté uznesenia“).

2. Z obsahu sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovatelia boli členmi [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „družstvo“), ktoré od svojich členov zhromažďovalo peňažné prostriedky a zabezpečovalo ich zhodnocovanie v zmysle zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o cenných papieroch“). Družstvo na zhodnocovanie peňažných prostriedkov a na nadobúdanie majetkových hodnôt pre svojich členov využívalo služby obchodníka s cennými papiermi – spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „obchodník s CP“). Nad činnosťou družstva ako vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt a nad činnosťou obchodníka s CP mala podľa zákona o cenných papieroch, zákona č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o NBS“) a zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančných trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dohľade“) vykonávať dohľad Národná banka Slovenska (ďalej aj „NBS“). Sťažovatelia sa v máji 2010 dozvedeli, že obchodník s CP 30. apríla 2010 ukončil činnosť, družstvu neodovzdal žiadne portfólio cenných papierov ani zverenú peňažnú prostriedky, a že z tohto dôvodu družstvo nemá prostriedky na výplatu sťažovateľmi zverených prostriedkov vrátane ich zhodnotenia. V dôsledku uvedeného konania obchodníka s CP v súvislosti s jeho činnosťou pre družstvo vznikla sťažovateľom škoda na ich majetku, ktorá predstavuje sumu nimi

vložených peňažných prostriedkov, keďže tieto im zo strany družstva neboli vrátené. Keďže sťažovatelia boli toho názoru, že NBS ako orgán dohľadu nekonala v súlade s citovanými právnymi predpismi, žalobami podanými na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sa domáhali proti Slovenskej republike, zastúpenej Národnou bankou Slovenska, zaplatať náhrady škody, ktorá im vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom NBS pri výkone bankového dohľadu nad družstvom.

3. O žalobe sťažovateľky na zaplatať sumy 17 544,21 € s príslušenstvom rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 191/2011 z 10. februára 2014 tak, že žalobu zamietol. Na základe odvolania sťažovateľky Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 235/2014, 5 Co 239/2014, 5 Co 240/2014 zo 16. decembra 2014 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 3 Cdo 536/2015 z 13. augusta 2015 ako procesne neprípustné odmietol.

4. O žalobe sťažovateľa na zaplatať sumy 4 867,77 € s príslušenstvom rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 184/2011 z 25. novembra 2013 tak, že žalobu zamietol. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 6 Co 56/2014, 6 Co 57/2014 z 24. februára 2014 prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdil. Sťažovateľom podané dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 3 Cdo 238/2014 z 13. augusta 2015 odmietol pre neprípustnosť.

5. Sťažovatelia považujú napadnuté uznesenia za zásah do ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj do ich základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, a v dôsledku toho aj za zásah do princípu právnej istoty. Podľa sťažovateľov najvyšší súd napadnutými uzneseniami „*vybočil z ústavných medzí rozhodovania príslušného orgánu ochrany práv*“, svoje závery nedostatočne odôvodnil a *de facto* odmietol právo sťažovateľov na súdnu ochranu. Napadnuté uznesenia najvyššieho súdu, ktorý aj napriek sťažovateľmi tvrdeným skutočnostiam, ktoré predstavujú dôvody

dovolania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, ich dovolania odmietol, považujú sťažovatelia „za arbitrárne a za prejav svojvôle“. Podľa sťažovateľov „Z odôvodnenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky... vyplýva, že podaný mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie odmietol aj s poukazom nato, že dovolanie nie je prípustné, nakoľko Sťažovateľom namietaná procesná vada v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. ako aj iné vady v danom súdnom konaní nevyšli najavo. Sťažovateľ je toho názoru, že Najvyšší súd Slovenskej republiky sa dostatočne nevysporiadal s tým čo za takúto inú vadu je v zmysle platnej právnej úpravy možné považovať. Z daného odôvodnenia rovnako nie je zrejme akých úvah sa Najvyšší súd Slovenskej republiky pri odmietnutí ním podaného mimoriadneho opravného prostriedku - dovolania pridržieval keď v závere poukázal na § 218 písm. 3 ods. b O. s. p.“.

6. Sťažovatelia poukázali aj na nesprávne právne posúdenie vecí okresným súdom a krajským súdom, pričom v odôvodnení sťažností uviedli, že „Sťažovateľ v návrhu, ako aj v doplnení žaloby podrobne popísal nesprávny úradný postup odporcu a citoval ustanovenia zákonov, z ktorých vyplýva, že Národná banka Slovenská minimálne od roku 2007 zanedbávala svoje povinnosti pri výkone dohľadu nad družstvom aj obchodníkom s cennými papiermi.

... orgány Národnej banky Slovenska v rozhodnom období vo veci dohľadu nad povinne dohliadanými subjektmi finančného trhu postupovali v rozpore s ústavou a zákonom. Ich zavinenie na spôsobenej škode spočíva v tom, že v čase kedy im boli verejne známe skutočnosti preukazujúce, že činnosťou dohliadaných subjektov vzniká akútne nebezpečenstvo vzniku škody, napriek tomu za daného stavu nekonali tak, ako mali konať a včas nevykonali v rámci svojich kompetencií preventívne opatrenia na predchádzanie vzniku tejto škody, aj keď im to zákon prikazoval. Odvolací súd a tiež prvostupňový súd preto neprávne dospeli k záveru, že nie je daná zodpovednosť orgánov štátu za škodu, ktorá Sťažovateľovi vznikla investovaním peňažných prostriedkov do odporcom dohliadaného subjektu. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní nebolo preukázané, že by odporca nesprávne úradne postupoval tým, že riadne nevykonával dohľad nad dohliadanými subjektmi. V tejto súvislosti poukázal na odporcom tvrdený tzv. zákonom vymedzený limitovaný rozsah dohľadu nad povinne dohliadanými subjektmi

finančného trhu... V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že § 129 ods. 3 ZoCP ustanovuje povinnosti vyhlasovateľa verejnej ponuky majetkových hodnôt dodržiavať schválený prospekt investície, z čoho však nemožno vyvodit' jednoznačný záver o tom, že pred doplnením § 129 o ods. 3 ZoCP Národná banka Slovenska vykonávala dohľad iba v limitovanom rozsahu.“.

7. Sťažovateľ navyše v súvislosti s tvrdeným porušením označených práv vo svojej sťažnosti uviedol, že prostredníctvom dovolania namietal postup krajského súdu, ktorý opomenul doručiť sťažovateľovi vyjadrenie odporcu k odvolaniu sťažovateľa, v dôsledku čoho nemal možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam a skutočnostiam prezentovaným odporcom v jeho vyjadrení, a tak ovplyvniť rozhodnutie odvolacieho súdu. Uvedeným postupom odvolacieho súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom, pričom podľa sťažovateľa najvyšší súd svoj záver týkajúci sa procesného pochybenia krajského súdu nedostatočne odôvodnil.

8. S prihliadnutím na uvedené sťažovatelia v petite sťažnosti navrhli, aby ústavný súd rozhodol o porušení ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ich práva „na prejednanie veci spravodlivo, verejne a v primeranej lehote“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, aby napadnuté uznesenia zrušil a veci vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľom priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

9. Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP môže súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia

alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

10. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 14926/2015 a sp. zn. Rvp 14927/2015 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností, ako aj vzhľadom na totožnosť v osobe najvyššieho súdu, proti ktorým sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd o ich spojení na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

14. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

15. Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením práv v rozsahu, v akom ich sťažovatelia zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom v sťažnostiach pred ústavným súdom vymedzili v petite návrhu, t. j. skúmal, či napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 536/2015 z 13. augusta 2015 a sp. zn. 3 Cdo 238/2014 z 13. augusta 2015 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tvrdenie sťažovateľov o porušení základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, ako aj tvrdenie o porušení označených práv postupom krajského súdu v odvolacích konaniach, ktoré sťažovatelia uvádzajú v texte sťažností mimo petitu, ústavný súd považoval iba za súčasť ich argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

17. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

18. Podstatou námietok sťažovateľov je ich nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v napadnutých uzneseniach, ktorými najvyšší súd odmietol dovolania sťažovateľov ako procesne neprípustné. Podľa sťažovateľov najvyšší súd rozhodol arbitrárne a svojvoľne, keď ich dovolania odmietol, pričom konštatoval nepreukázanie procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) OSP. Sťažovatelia tiež namietajú nedostatočné odôvodnenie právnych záverov najvyššieho súdu v napadnutých uzneseniach.

19. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

20. Poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru ústavný súd zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho

pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

21. Ústavný súd konštatuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 35/02). Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

22. Ústavný súd v tomto konaní preto skúmal, či napadnuté uznesenia najvyššieho súdu sú z ústavného hľadiska udržateľné a akceptovateľné. Z napadnutých uznesení vyplýva, že najvyšší súd nimi odmietol dovolania sťažovateľov ako dovolania smerujúce proti rozhodnutiam, proti ktorým je tento opravný prostriedok neprípustný (potvrdzujúce rozhodnutia odvolacieho súdu, pozn.), pretože v konaniach nebola preukázaná sťažovateľmi tvrdená procesná vada podľa § 237 písm. f) OSP a iné vady konania v dovolacom konaní nevyšli najavo. V súvislosti so sťažovateľmi uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 237

písm. f) OSP sťažovatelia namietali nesprávnosť a neúplnosť skutkových zistení, nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ako aj nevykonanie nimi navrhnutých dôkazov konajúcimi súdmi. Procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP, teda odňatie možnosti konať pred súdom, sťažovatelia odôvodnili tiež tým, že napadnuté rozsudky odvolacieho súdu nemajú náležitosti požadované ustanovením § 157 ods. 2 OSP, sú nekonkrétne, nedostatočne odôvodnené a nepresvedčivé a v dôsledku toho nepreskúmateľné. Najvyšší súd vo vzťahu k takto sťažovateľmi vymedzenému dovolaciemu dôvodu v odôvodnení napadnutých uznesení okrem iného uviedol:

«... v prípade neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. (obdobne tiež R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 O. s. p.

Neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení môže prípadne viesť k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.); vadu takej povahy ale možno úspešne uplatniť iba v procesné prípustnom dovolaní (o tento prípad ale v danej veci nejde). Sama tzv. iná vada prípustnosť dovolania nezakladá.

... Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O. s. p.), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f) O. s. p., lebo týmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

... Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania

v zmysle § 237 O. s. p. (vid' tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

... Ak súd v procese dokazovania nevykoná dokazovanie určitým dôkazným prostriedkom takým spôsobom, ktorý predpisuje zákon, dochádza k tzv. inej (v § 237 O. s. p. neuvedenej) vade. Takáto vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), prípustnosť dovolania ale nezakladá (porovnaj napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 266/2009).

... Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je judikatúrou najvyššieho súdu (vid' R 111/1998) považovaná za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), teda nie za procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. f/ O. s. p. Podľa záveru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto judikátu. Takáto právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti vyplýva aj z ďalších rozhodnutí najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 MCdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011, 7 Cdo 109/2011, resp. 1 ECdo 10/2014).

Správnosť takého nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (vid' rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013, III. ÚS 1/2015).

Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.“. V uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014 ústavný súd zotrval „na závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne

zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.“.

Ústavný súd v uznesení zo 14. januára 2015 sp. zn. III. ÚS 1/2015 konštatoval, že najvyšší súd v súlade so svojou stabilnou „dovolacou“ judikatúrou náležite zdôvodnil, prečo nedostatočné odôvodnenie odvolacieho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Postoj najvyššieho súdu v tejto otázke nesignalizuje arbitrárnosť či zjavnú neodôvodnenosť, a to hlavne s ohľadom na povahu dovolacieho konania ako mimoriadneho opravného konania, ktorým sa preskúmava právoplatné rozhodnutie a zasahuje sa ním do nastoleného stavu právnej istoty účastníkov konania.

Dovolací súd preto uzatvára, že i keby dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prípadne nepreskúmateľné (dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), nemohlo by to založiť prípustnosť dovolania...»

Vo vzťahu k dovolacej námietke sťažovateľov, že napadnuté rozsudky spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, najvyšší súd poukazujúc na svoju judikatúru v napadnutých uzneseniach uviedol, že nesprávne právne posúdenie veci ako relevantný dovolací dôvod možno uplatniť len v procesne prípustnom dovolaní, samotné neprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá.

23. V citovanej časti odôvodnenia napadnutých uznesení najvyšší súd jednoznačným a vyčerpávajúcim spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré nepovažoval sťažovateľmi namietaný postup odvolacieho súdu za odňatie možnosti konať pred súdom a pre ktoré ich dovolania odmietol ako procesne neprípustné bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutých rozsudkov odvolacieho súdu. Odôvodnenia napadnutých uznesení poskytujú dostatočný podklad pre uvedený právny záver, pričom poskytujú primeranú odpoveď aj na sťažovateľmi uplatnené dovolacie námietky. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočne ozrejmil odvolávajúc sa na jeho vlastnú judikatúru, ako aj na judikatúru ústavného súdu, prečo nepovažoval v dovolacom konaní za preukázanú sťažovateľmi tvrdenú procesnú vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd preto konštatuje, že predmetný postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľov nemožno považovať za arbitrárny ani za svojvoľný.

24. V súvislosti so sťažnostnou námietkou sťažovateľa týkajúcou sa procesného pochybenia krajského súdu spočívajúceho v nedoručení vyjadrenia odporcu sťažovateľovi, najvyšší súd v napadnutom uznesení sp. zn. 3 Cdo 238/2014 z 13. augusta 2015 okrem iného uviedol:

«Zo spisu vyplýva, že k odvolaniu žalobcu (č. l. 637 spisu) sa vyjadrila žalovaná (č. l. 655 spisu). Jej vyjadrenie bolo zaslané odvolaciemu súdu („za spisom“, ktorý sa už v tom čase nachádzal na odvolacom súde). Zo spisu nevyplýva, že predmetné vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu bolo doručené žalobcovi.

5.1. K dôsledkom procesného postupu súdu, v rámci ktorého nebolo odvolateľovi doručené vyjadrenie opačnej procesnej strany k jeho odvolaniu, senát najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v preskúmvanej veci, zaujal v minulosti svoje právne závery vo viacerých rozhodnutiach vydaných do 13. januára 2015 (vid' napríklad sp. zn. 3 Cdo 24/2011, 3 Cdo 23/2011, 3 Cdo 129/2011, 3 Cdo 257/2012, 3 Cdo 258/2012), v ktorých opakovane konštatoval, že ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O. s. p., doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná povinnosť mu z týchto ustanovení nevyplýva. Z Občianskeho súdneho poriadku teda nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania spätne na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku. Súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania - je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť (III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ má odvolací súd k dispozícii potrebné argumenty, ako aj pri dodržaní dikcie ustanovenia § 209a O. s. p. pristúpi k rozhodnutiu vo veci samej (vid' tiež III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 296/2011.). Odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá teda sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu. Obdobné právne závery boli vyslovené aj v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu (vid' napríklad sp. zn. 5 Cdo 40/2012 a 1 Cdo 17/2011). Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (neprestajne sa opakujúci a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania; takýto pohľad by mohol mať až

znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu.

5.2. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyhlásil 14. novembra 2010 rozsudok vo veci Holub proti Českej republike, ktorým za neprijateľnú označil sťažnosť odôvodňovanú tým, že ústavná sťažnosť [REDACTED] bola odmietnutá bez toho, aby mu bola v konaní o nej vytvorená náležitá možnosť oboznámiť sa s vyjadreniami ostatných účastníkov predmetného konania. ESLP tu aplikoval nové kritérium prijateľnosti, ktoré bolo zavedené s účinnosťou od 1. júna 2010 Protokolom

. 14 k Dohovoru. Podľa nového článku 35 ods. 3 písm. b/ Dohovoru totiž súd vyhlási za neprijateľnú každú individuálnu sťažnosť, pokiaľ sa domnieva, že sťažovateľ neutrpel podstatnú ujmu.

5.3. ESLP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel ESLP k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručeného článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

... I keď ustanovenie § 242 ods. 2 veta druhá O. s. p. ukladá dovolaciemu súdu, aby na procesné vady konania uvedené v § 237 O. s. p. prihliadol bez ohľadu na to, či v dovolaní boli alebo neboli uplatnené, predsa len - a osobitne v prípade namietaného odňatia možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.) - treba mať na zreteli, že pri vyhodnocovaní dopadov procesných nesprávností, ktoré vyšli najavo v priebehu dovolacieho konania, nie je obsah dovolania bezvýznamný. Ide o to, že slovo „neprihliada“ vyjadruje objektívnu stránku prístupu dovolacieho súdu k procesným vadám odvolacieho konania, obsah dovolania ale sprístupňuje dovolaciemu súdu dovolateľov subjektívny pohľad na správnosť postupu súdov, a vysvetľuje, či a v akom rozsahu dovolateľ sám vníma niektorý aspekt postupu súdu ako okolnosť zakladajúcu ujmu na jeho procesných

oprávneniach. Dovolanie, jeho obsah a v ňom zvolené formulácie a uvedené argumenty sú podkladom, na ktorom dovolací súd posudzuje, či procesnú vadu konania, ktorá vyšla v dovolacom konaní najavo, dovolateľ vôbec vníma ako ujmu na svojich právach účastníka občianskeho súdneho konania. Občiansky súdny poriadok dovolaciemu súdu neukladá, aby dovolateľovi ako ujmu „nanucoval“ to, čo dovolateľ sám za ujmu neoznačil.

Povinnosť prihliadať na určitú procesnú vadu konania ešte neznamená, že dovolací súd musí vždy, bez zreteľa na individuálne okolnosti, priznať takejto vade relevanciu najvyššieho stupňa vedúcu až k záveru o potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie.

... Dovolateľ mal v dovolacom konaní vytvorenú procesnú možnosť poukázať aj na to, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k jeho odvolaniu, a vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré zastáva názor, že mu tým súd spôsobil podstatnú ujmu na jeho procesných právach. Procesný postup, na ktorý sa vzťahujú body 5.1. až 5.3., dovolateľ ale v dovolaní ani len nespomenul.

Ak protistrana doručila súdu také vyjadrenie k odvolaniu, ktoré bolo formulované ako skutková a právna argumentácia, súd ale jej vyjadrenie nezaslal na vedomie odvolateľovi, ide v zmysle toho, čo vyplýva z rozsudku ESLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, o procesnú nesprávnosť zasahujúcu do práva na spravodlivý súdny proces. Avšak skutočnosť, že odvolateľ na túto nesprávnosť vo svojom dovolaní ani len popisne nepoukázal (i keď bol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom), vedie dovolací súd k záveru, že dovolateľ túto nesprávnosť a jej procesné dôsledky vôbec nevníma ako ujmu (a už v nijakom prípade ako podstatnú ujmu) na svojich procesných právach (k tomu viď už spomenutý rozsudok ESLP vo veci Holub proti Českej republike).

V okolnostiach preskúmvanej veci dospel preto dovolací súd k záveru, že i keď žalobcovi nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu, nemalo to za následok odňatie možnosti žalobcu pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).»

25. Z obsahu citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ námietku procesného pochybenia krajského súdu spočívajúceho v nedoručení vyjadrenia odporcu k odvolaniu sťažovateľovi v dovolacom konaní neuplatnil.

26. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde limitujúceho vzťah ústavného súdu ku všeobecným súdom, z ktorého okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenej uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom, pretože v opačnom prípade by ústavný súd nedisponoval právomocou na posúdenie takejto argumentácie (III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04). Pretože sťažovateľ uplatnil námietku nedoručenia vyjadrenia účastníka konania až v konaní pred ústavným súdom, hoci ju mohol efektívne uplatniť v dovolacom konaní pred najvyšším súdom, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc.

27. Keďže napadnuté uznesenia najvyššieho súdu nevykazujú znaky svojvôle a sú dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu. Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolania sťažovateľov ako procesne neprípustné a že pri tom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovatelia nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

28. Vychádzajúc z uvedeného a s poukazom na to, že obsahom označených práv nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažností na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené (bod 2 výroku uznesenia).

29. Keďže sťažnosti boli odmietnuté, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími nárokmi sťažovateľov na ochranu ústavnosti uplatnenými v sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016